

Club Gewalt maakt musical over de klimaatcrisis

'HEERLIJK EXCUUS OM ALLES UIT DE KAST TE HALEN'

'Dystopisch eco-tainment over hoe de mens de aarde vernietigt': de ondertitel van *Antropoceen de musical* liegt er niet om. Voor het eerst in zijn achtjarig bestaan waagt het Rotterdamse muziektheatercollectief Club Gewalt zich aan een musical. Omdat het nodig is.

Tekst Sanne Thierens | Foto's Bart Grietens

Antropoceen de musical ontstond vanuit een inhoudelijke wens om een verhaal te vertellen over de verwoestende invloed van de mens op de aarde. Regisseur Sanna Vrij: 'We zijn veel bezig met vragen over het klimaat: Wat moeten we als samenleving met deze thematiek? Hoe gaan we om met informatie die we niet helemaal kunnen grijpen, met iets wat zo abstract is? We hebben geprobeerd om dat onmogelijk grote thema te vatten in een musical, dat mensen doorgaans kennen als een vrij behapbaar, herkenbaar genre.' 'De meerderheid van ons heeft een enorme haat-liefdeverhouding met musical,' zegt componist Amir Vahidi. 'We hebben allemaal musicals gezien waarvan ons hart totaal open ging staan. In Londen zag ik musicals waarbij ik niet wist wat me overkwam qua vakmanschap of talent – *Wicked* en *Hadestown* bijvoorbeeld. Die laatste was het summum van muziektheater. Ik heb twee uur lang met mijn mond open gezeten. Dat heb ik in Nederland nooit gehad. Maar we zijn wel heel nieuwsgierig naar het genre, ook daarom wilden we graag een musical maken.

En dat groteske eraan vinden we ook erg lekker.' Vrij: 'Musical is een heerlijk excuus om alles uit de kast te halen.' Vahidi: 'Je mag gewoon certified te ver gaan.' Vrij: 'Er is binnen het genre nog veel onbekend terrein en er valt dus nog veel te ontdekken. Aan de ene kant door de conventies van musical nog meer uit te buiten, aan de andere kant om ze brutaler te doorbreken.'

'Heerlijk om te snoepen van verschillende genres'

Als gesubsidieerd gezelschap had Club Gewalt de ruimte om daar risico in te nemen, erkent Vrij. 'We waren geïnteresseerd in wat er zou gebeuren als het verhaal over klimaatverandering en de musicalvorm op gespannen voet met elkaar zouden komen te staan. Musical

gaat voor mij erg over sentiment en gevoel. Dat staat haaks op veel informatie krijgen. De hele klimaatcrisis brengt zo veel informatie met zich mee die we moeten verwerken. Dat wilden we voelbaar maken in de verhouding tussen tekst, compositie en arrangementen. De songs in *Antropoceen* komen bijvoorbeeld heel vlug op elkaar. Je hebt geen tijd om ze te verwerken, net als de data waarmee we worden platgegooid.'

Klassieke opzet kapotmaken

Waar Club Gewalt doorgaans schetsmatig en op de vloer vanuit het collectief ontwikkelt, nam het nu de klassieke schrijftraditie van het musicalvak als uitgangspunt. Vrij: 'Dat betekende dat er als eerste een plot moest komen, en we werken nooit met plot.' Vahidi: 'We wilden een verhaal met een begin, een midden en een eind, om dat vervolgens kapot te mogen maken.' Dus begon schrijver Anne van de Wetering alleen aan het libretto. Toch sloop het collectieve proces er na verloop van tijd wel in. 'Op het moment dat er belangrijke plotkeuzes moesten worden gemaakt had ik de rest van het collectief

Wel of geen kans op Musical Awards

Club Gewalt wil dat *Antropoceen* wordt genomineerd voor de Musical Awards. Componist Amir Vahidi: 'We willen dat de Stichting Musical Awards ons erkent als echte musical. Dat we niet worden weggestopt.' Aanhoudende pogingen tot bel- en mailcontact met de Stichting in het afgelopen halfjaar liepen echter op niets uit, volgens regisseur Sanna Vrij wordt Club Gewalt door de Stichting *geghost*. Vrij: 'We hebben een bijdrage geleverd aan het genre, daar gaan de Musical Awards toch over? Er wordt altijd gezegd: "Waar zit het talent?" Dan denk ik: *go fuck yourself*, Amir Vahidi is de Nederlandse Lin-Manuel Miranda. Het talent zit gewoon hier.'

daarvoor nodig,' zegt Van de Wetering. 'Was dit de richting die we op wilden gaan? Die vraag begon bij mij en de tekst, maar zodra Amir ging componeren en Robbert (Klein, red.) ging arrangeren, merkten we dat we steeds terug moesten naar elkaar. Ik had bijvoorbeeld het personage van de vulkaan in een jong, hip vocabulaire geschreven. Amir maakte daar een soort hiphop van met rap. Maar toen de muziek en tekst samenkwamen werd het een parodie. Het taalgebruik moest veel neutraler zodat de muziek haar werk kon doen.' 'Ik ben vrij intuïtief te werk gegaan,' vertelt Vahidi. 'In de eerste akte komen alle personages een voor een op. Ik kon per personage bedenken hoe ze moesten →

klinken en wat voor thema ze meekregen. Dat kon ik later in de voorstelling recyclen zodra het geheel steeds gelaagder werd. Het muzikale thema van de mens is aan het begin een vrolijk motiefje van de houtblazers, maar wordt naar het einde toe steeds dramatischer. Het klinkt dan meer mineur en wordt ook orkestraler, duisterder en duisterder, tot het moment waarop de mens zegt: “Ik moet hier niet meer zijn.”

Vahidi benadrukt het belang van Kleins arrangementen. Die werden opgebouwd uit samples uit *open source*-geluidsdatabase Splice, wat resulteerde in een ‘muzikale vertaling van de hele wereld op het internet’. Vahidi: ‘Er zit woede in en onbegrip en de chaos uit ons hoofd. Tekstueel zit er veel informatie in *Antropocean*, maar ook muzikaal schippert het heen en weer tussen het gevoel van “ja, ik word veganist!” en “waar doe ik het eigenlijk voor?”. Dat vertaalt zich naar een instrumentatie die weinig houvast biedt; om de zoveel maten beland je in een totaal nieuwe klankwereld. De zoektocht naar hoe we verder moeten zit in de arrangementen, die zijn een uiting van onze persoonlijke binnenwereld.’

Vrij: ‘In de vierde akte heeft de mens de apocalyps over zichzelf afgeroepen en is overleden. Loulou (Hameleers, red.) kwam daar met de vraag: “Wat gebeurt er als de mens doodgaat, waar ben je dan en wat klinkt er dan?” Het antwoord was: dan begint de natuur te praten in een eigen taal. Dat heeft zich

vertaald naar een abstract muziekstuk van ongeveer acht minuten, meer een soort soundscape, dat heel wisselend valt bij het publiek. Sommige toeschouwers kunnen het niet aan qua spanningsboog, maar anderen hoor ik juist zeggen dat ze dat het aller mooiste aan *Antropocean* vinden.’

‘Vet om mensen via een activistische musical de ogen te openen’

Nederlandse Lin-Manuel Miranda

Of Club Gewalt na *Antropocean* nog eens met een musical komt, weten ze nog niet, maar ‘de bevindingen die we hebben gedaan gaan we absoluut meenemen’, aldus Vrij. ‘We vinden het sowieso heerlijk om te snoepen van verschillende genres.’ Gevraagd naar de vernieuwing die Club Gewalt met *Antropocean* brengt binnen het musicalgenre, zegt Vahidi: ‘Ik kan me voorstellen dat wat wij doen in Nederland

enigszins vernieuwend is maar ik weet niet of dat het in New York of Londen ook zou zijn. Dat gezegd hebbende, ik ken maar weinig activistische musicals en vind het wel vet om mensen op deze manier de ogen te openen. Wij hebben dat nu gedaan en ik hoop dat anderen dat ook gaan doen.’

Vrij: ‘Voor vernieuwing is meerstemmigheid nodig. Het is vooral belangrijk om niet op één initiatief te leunen, maar dat verschillende mensen dingen uitproberen. Ik heb het idee dat dat meer aan het gebeuren is binnen de musical. Daarnaast kan de gesubsidieerde sector, die vaak kritisch is geweest op het musicalgenre, een voorbeeld nemen aan de vrije sector. Kijk bijvoorbeeld naar *Soldaat van Oranje* en hoeveel publiek die bereikt.’ Tegelijkertijd doet Club Gewalt ook een beroep op de vrije sector. Van de Wetering: ‘We zitten qua denken vast in het idee dat je alleen met subsidie kan experimenteren.’ ‘Maar wij hebben een goedkope musical gemaakt,’ vult Vrij aan. Van de Wetering: ‘Ik denk dat als commerciële producenten onze begroting zouden zien, ze tot de conclusie komen dat experimenteren met musicals in de vrije sector ook best kan.’ Vrij: ‘Maar je hebt in de vrije sector te maken met de kracht van geld. Ik denk dat die heel erg dominant is.’ •

Antropocean de musical, Club Gewalt, vanaf 11 januari 2022 op tournee door Nederland. De muziek verschijnt een dag later op vinyl en Spotify, clubgewalt.nl